Die digitale Landesbibliothek Oberösterreich

oö landes bibliothek

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:
Director: Mag. Renate Plöchl
Deputy director: Mag. Julian Sagmeister
Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek
Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:
Email: landesbibliothek(at)ooe.gv.at
Telephone: +43(732) 7720-53100

Geschichte der Juden in Hořice im Unterriesengebirge (früher Hořitz).

Bearbeitet von

Prof. E. Zwiefelhofer, Hořice.

Sommer ve svém díle „Das Königreich Böhmen“ [1]) píše na str. 270, že první kolonisace Židů v Hořicích je v r. 1637, r. 1728 zřizuje se synagoga, r. 1782 první něm. škola pod patronací vrchnosti hořického panství. Kdy byl hřbitov založen a od kdy stává v H. žid. obec, není tu uvedeno. V žádosti o. ž. z 18. května 1884, aby místní rb. dr. Ehrentheil byl oprávněn oddávati, uvádí se, že obec je zal. asi v r. 1720. Podle řeči star. Josefa Müllera při otevření zasedací síně 17. prosince 1896 je obec asi od r. 1770. V městských spisech je po prvé zmínka o ž. o. 15. listopadu 1760. Nařízení hraběnky Strozziové, majitelky hořického panství, z r. 1681 chce urovnati nesrovnalosti mezi ž. o. a cechy. Jest tedy pravděpodobno klásti začátek založení obce v H. již před tento rok, do doby brzo po příchodu prvních Židů na Hořicko, do let padesátých 17. stol.

Nejstarší doba do r. 1728: R. 1524 Zikmund Roh z Vlkánova pohání statečného Jana Litoborského z Chlumu a na Jeřicích, najvyššího písaře král. Čes., aby postavil v soudu komorním Izáka Žida mladého, Žida Vačkáře a Žida v Koutě, všech z H., kteréž viniti chce z toho, že jsú k sobě přijímali a kupovali koření a šafrán i jiné věci vědúc, že jsou kradené, kteréž pobrány byly od zlodějuov témuož Zikmundovi Rohovi pod Zámrskem lesem na svobodné silnici královské, kteréžto koření a jiné kradené věci on Zikmund Roh pokládá sobě D kop grošuov čes.

1637: Abraham Žid léta P. 1637 přišel do městyse H. v pátek po sv. Vítě s jistým vědomím a povolením urozeného a statečného rytíře p. Karla Rodovského z Hustiřan, ten čas hejtmana panství hořického.

1643: Šimon a Abraham, švakrové, přišli l. P. 1643 v pátek po památce sv. Jana Křtitele s touto patrnou výhradou, obzvláště, když svůj handl vésti budou, aby nyní v takový handl, co k židovskému handli nenáleží a jiným lidem, co by k jejich živnostem, řemeslům náleželo, nevkračovali a překážky nečinili, čehož, kdyby se dopustili a nějaké příkoří sausedstvu učinili, aby skrze to pokutováni byli.

1666: Jan Petrlík dluží Johance Židovce .....

1681: Nespokojenost řemeslných cechů roste, když Židé převzali obchodování jejími produkty. Cechy se brání. Stížnosti vyřizuje panský hejtman a podává zprávy vrchnosti. Nastávají nevole, udávání u vrchnosti a tato bere cechy v ochranu a předpisuje Židům rozsah obchodu neb obchod zakazuje. I o porážení dobytka vydáno nařízení [2]).

1705: V zádušních účtech je výdajová položka za kadidlo Židům pražským o jarmarce postním.

1713: Abraham Isak Putzker a Abraham Šalamoun měli společný grunt. Ve sporu, kdo opravovati má stok dolejší a hořejší, magistrát rozhodl, že společně.

Dějiny Židů v Hořicích v Podkrkonoší.

Zpracoval

prof. E. Zwiefelhofer v Hořicích.

1720: V měst. protokole uvádí se Abraham Putzker, zlatník. — Abraham Putzker najímá grunt Jana Pečeného.

1721: Uveden v měst. prot. dlužní úpis německy psaný, z r. 1713, dle něhož Jos. Rykert, purkrabí starobucký, dluhuje Židu Mojžíšovi 150 (180) zl. r. proti 6%.

1726: 15. října vyhlášen v městě patent, dle kterého Židé ženiti se zápověď mají.

Židovské město (1728—1780).

1728: Židé mají 9 domů, z nichž 3 na náměstí, ostatní v Karlově ulici, tenkrát „*Židovské*“ zvané. Před domy na náměstí je 8 žid. krámů. Mezi Židy a křesťany vznikají výtržnosti a nevole. Židé žádají výměnu svých domů na náměstí za majetek křesť. v Židovské ulici. U porovnání majetku Židů na náměstí a zahrady č. 8 s majetkem křesťanů v silném ohraničení v Židovské ulici vidíme, že výměnou přicházejí Židé o značný kus místa. Mimo to křesť. domky jsou ve „velmi špatném stavu, kdežto židovské lépe stavěny a klenutími a sklepy opatřeny jsou“. Původně měly připadnouti k Žid. městu též domy pod č. 14 a 15.

Navržená výměna uskutečněna a „tím všem skandálům a vzájemnému vměšování se obou stran bylo zabráněno“. Hořický děkan a zámecký hejtman souhlasili s výměnou, krajský soud ji schválil 31. května 1728.

Domy v Židovské ulici číslovány za cís. Josefa II. v r. 1785 od I do XX [3]). Teprve v r. 1850 přidány při číslování městských domů běžné číslice arabské. Při zakládání nových knih v r. 1883 uvádí se pouze arabské číslice.

1730: 26. března pohřbena Johanna, dcera soudního poslíka Tomáše Stehlíka. Byla z bujnosti (rozpustilosti = aus Vorwitz) žid. chlapcem zastřelena. Bylo jí 9 let.

1735: Židé dluhují kontribuce. Nařízení úřední kanceláře z 21. srpna: Všem v H. usazeným, pod ochranou jsoucím Židům tímto na rozkaz inspektorův, čímž Židé mají dluhující kontribuci v městě H. do ultimo října t. r. při ztrátě ochrany neprodleně zaplatiti. Hejtman Weyerth.

1744 (24. září): Hořický děkan Kunkl požádal hradeckou konsistoř, aby mu povolila pokřtíti Žida katechumena Mojžíše Wolfa, pocházejícího z Prostějova.

„Dne 10. máje 1749 skrze neopatrnost vyšel jest v pivovaře takový oheň, že 178 větších i menších stavení [4]) shořelo a mimo některých až do gruntu zkaženo jest bylo.“ Mezi vyhořelými objekty jmenována jest i „žid. škola a žid. gruntů 12, v kterýchžto 12